

1944 p. 8/c, 1993

Goliat amok på Svalbard

På dagen for 50 år siden opplevde Leif Andreassen å være målskive for voldsom ildgivning under kampene på Svalbard.

THORLEIF ANDREASSEN

Andreassen tilhørte den norske garnisonen på øygruppen. Han tenker tilbake til onsdag 8. september 1943: Kl. 02.43 ble det registrert skips-silhuetter mot horisonten ute i havet.

Det var fienden som kom. Vi ble overrumplet. Skipene førte nemlig engelske flagg, og vi ventet på avløsning. Med ett hørtes flydur, og vi regnet med at flyene var tyske. Boforskanonen vår i Longyearbyen var bemannet, og jeg beordret den opp mot flyene. Men så forstummet flydur-en. Før jeg fikk sveivet kanonen i posisjon mot skipene, smalt det. Vi fikk en voldsom bredside fra en av jagerne som var kommet nær land. Store tropper ble ilandsatt og fly angrep fra luften, sier Andreassen, nå pensjonert sambandskaptein.

Voldsomt

I sin bok «Kalde krigsår», beskriver Thorvald Lund disse dramatiske morgentimene med den dekkende tittel «Goliat går amok.» Den fiendtlige flåtestyrken

GARNISON: Glimt fra Den siste garnison i Thorvald Lunds bok. 148 nordmenn skulle forsvare Svalbard under krigen.

besto nemlig av de fryktede skipene «Scharnhorst» og «Tirpitz» og ni torpedojagerne. På land i Longyearbyen ventet daværende korporal Leif Andreassen og 19 andre soldater!

—Hva vi følte i en slik situasjon? Fullstendig hjelpeløshet. Ildgivningen var så voldsomt! «Scharnhorst» lå og verpet skudd innover oss. To skudd lander ikke på samme sted, så det var å løpe til siste nedslagsfelt og vente på neste skudd, sier Andreassen.

I morgen fyttler han 71 år. For 50 år siden «feiret» han fødselsdagen i fjellene på Svalbard. Han var på vei for å få kontakt med krigskameratene i Barentsburg. Der hadde man skutt tilbake mot de tyske skipene og fått inn en rekke treffere. Men «Tirpitz» rettet sitt tunge skyts mot Barents-

burg. Hele området var et inferno av ild og royk. Også ved Heerodden møtte tyskerne motstand.

Efter ca. fire timer var den tyske il-aksjonen over. Ni nordmenn var drept eller døde senere av sine sår, og 41 ble tatt til fange. Aksjonen «Zitronella» var over, og de tyske skipene seilte bort. Hitler hadde vist sin makt.

Svalbard var viktig av flere grunner, ikke minst for værrapportene som ble sendt herfra. De var av vesentlig betydning for begge parter i krigføring i nordlige farvann.

Men hvorfor satte tyskerne inn en så voldsom slagkraft mot en samlet norsk styrke på 148 mann? —Jeg tror tyskerne mer var ute efter å vinne en moralsk seier for sine mannskaper, enn av å vinne en strategisk seier, sier Leif Andreassen.

sen. «Tirpitz» hadde f.eks. ikke vært i kamp skip mot skip.

Minneplate

I høst vil Arktiske Krigsveteraners Forening sette opp en minneplate over kamerater som tjenestegjorde på Jan Mayen 1940-45. De som falt for Svalbard har fått sin minnebauta i Longyearbyen. Bautaen ble avduket av kronprins Olav 14. august 1949. Med hjelp fra Forsvarets tele- og datatjeneste lages det en opplysningsvideo om krigsårene på Svalbard og Jan Mayen. Det er nok mange som ikke kjenner til disse kalde krigsårene.